

XXIII. Naisten työtupa

Naisten työtuvan toimintakertomus v:lta 1937 oli seuraavan sisältöinen:

Johtokunta. Naisten työtuvan johtokuntaan kuuluivat kaupunginhallituksen valitsemat entiset jäsenet pankinjohtaja E. Hj. Rydman puheenjohtajana, toimistonhoitaja J. E. Janatuinen varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä arkkitehti S. Lagerborg-Stenius, toimittaja M. Olki ja tarkastaja M. Sillanpää. Sihteerinä toimi naisten työtuvan toimitusjohtaja P. E. Kiljunen.

Kertomusvuonna johtokunta piti 11 kokousta, joissa käsiteltiin 95 asiaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 102. Käsitellyt asiat koskivat työtuvan toiminnassa esiintyneitä käytännöllisiä kysymyksiä, aloitteita ja esityksiä kaupunginhallitukselle naistyöttömyyden lieventämiseksi, kaupunginhallituksen päätöksien toimeenpanoa, töiden suunnittelua y.m.

Toimihenkilöt. Työtuvan toimitusjohtajana toimi P. E. Kiljunen, kirjanpitäjänä neiti S. Järvinen sekä kassanhoitajana ja kanslistina neiti K. Virtanen.

Työtuvan johtajattarena toimi käsityönopettaja I. Allén apulaisinaan räätilimestari F. O. Korhonen ja käsityönopettajat M. Gartz, K. Holmström ja F. Kajava. Työtuvan alaosastolla olivat työnjohtajina käsityönopettajat A. Helo, H. Kukkonen, A. Rönnholm ja T. Sinkko.

Yleiskatsaus työttömyystilanteeseen. Uusien huoltolakien tultua voimaan v:n 1937 alusta ja sellaisten työttömien huoltotoiminnan, jotka samalla olivat yhteiskunnallisen huollon tarpeessa, siirrettyä työnvälitystoimistolta huoltolautakunnalle, tarkoitti naisten työtuvan toiminta mainitun vuoden alusta töiden järjestämistä ainoastaan huoltolautakunnan työttömyyshuoltokanslian kautta työosoituskortin saaneille henkilöille. Aikaisemmin sosiaaliministeriössä pidetty n.s. valtion työttömyyskortisto lopetettiin myös samalla ja vastaava työttömien rekisteröinti siirrettiin työttömyyshuoltokanslialle.

Edellä mainitusta syystä ei v:n 1937 työttömyystilannetta ja sen kehittystä voi numerollisesti verrata v:een 1936, mutta yleensä voi tehdä sen johtopäätöksen, että ammattitaitoisten naisten työttömyys edelleen väheni ja ettei täysin työkykyisiä ja alle 45 vuotiaita henkilöitä sanottavasti ollut työttömien joukossa. Mutta sellaisia työttömiä ammattitaidottomia naisia, joiden työtuvassa nauttima palkka oli osaksi avustusta, oli suhteellisesti enemmän.

Huoltolautakunnan työttömyyshuoltokanslian työttömyyskortisto osoittaa työttömien sekä työhön sijoitettujen naisten lukumäärän kunkin kuukauden lopussa seuraavaksi:

Kuukausi	Työttömiä naisia kaikkiaan	Niistä	
		työhön sijoitettuja	työttömiksi edelleen jääneitä
Tammikuu	288	186	102
Helmikuu	429	212	217
Maaliskuu	500	280	220
Huhtikuu	409	248	161
Toukokuu	239	124	115
Kesäkuu	253	121	132
Heinäkuu	134	—	134
Elokuu	255	115	140
Syyskuu	261	110	151
Lokakuu	333	165	168
Marraskuu	359	222	137
Joulukuu	364	222	142

Koska valtio ei osallistu ammattikurssien toimeenpanemiseen 45 vuotta vanhemmille työttömille naisille ja koska Helsingin työttömyystilanne koko maahan verraten oli suhteellisen hyvä, ei ammattikursseja v:n 1937 aikana ollenkaan järjestetty.

Työtuvan toiminta. Työtupa oli toiminnassa koko vuoden lukuunottamatta kesäloma-aikaa, heinäkuuta, jolloin se pidettiin suljettuna. Virkailijoiden kesälomat järjestettiin samaan aikaan.

Työntekijät. Työtuvassa työskennelleiden lukumäärä kunkin kuukauden alussa sekä heidän yhteenlaskettu työtuntimääränsä kunakin kuukautena näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Työntekijöitä	Työtunteja	Kuukausi	Työntekijöitä	Työtunteja
Tammikuu	104	16,792.5	Heinäkuu	—	—
Helmikuu	104	18,284.0	Elokuu	107	16,952.0
Maaliskuu	113	16,468.0	Syyskuu	108	22,844.5
Huhtikuu	111	22,123.0	Lokakuu	107	17,971.5
Toukokuu	108	17,742.5	Marraskuu	103	17,880.5
Kesäkuu	120	23,354.0	Joulukuu	105	21,425.5

Työtunnit, joita oli yhteensä 211,838, jakautuivat työn laadun mukaan vuosineljänneksittäin seuraavasti:

Vuosineljännes	Varsinaisissa töissä	Urakatöissä	Erikoistöissä	Kaikkiaan
I	17,478.5	30,901.5	3,164.5	51,544.5
II	20,984.0	38,002.5	4,233.0	63,219.5
III	12,945.5	24,115.0	2,736.0	39,796.5
IV	20,768.0	32,572.0	3,937.5	57,277.5
Koko vuosi	72,176.0	125,591.0	14,071.0	211,838.0

Vuoden aikana erosi työtuvasta 21 työntekijää ja uusia otettiin 22.

Tapaturmia sattui 1.

Työpalkat. Kesäloman alkaessa maksettiin työntekijöille lain edellyttämä joko 4:n tai 7:n päivän kesälomapalkka. V. 1937 maksetut työpalkat kesälomapalkkoineen nousivat yhteensä 948,029:05 markkaan ollen työtuvassa työskentelevien keskimäärin ansaitsema viikkopalkka 182:95

markkaa, v. 1936 178: 67 markkaa. Alin tuntipalkka aputyössä sekä sellaisissa töissä, joita ei voitu teettää urakalla, oli vuoden alussa 3 markkaa, mutta korotettiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan maaliskuun alusta 3: 50 markkaan. Erikoistöissä tuntipalkka oli korkeampi työn laadusta riippuen. Tuntipalkkojen korotuksen yhteydessä tarkistettiin samalla urakatöissä maksettavat kappalepalkat.

Työpalkkojen jakautuminen työn laadun mukaan näkyy seuraavasta taulukosta:

Vuosi- neljännes	Työtuvassa suoritetuista						Työnteki- jään koto- naan suori- ttamista töistä mak- settuja urakka- palkkoja	Maksettuja työpalk- koja kaik- kiaan					
	varsinaisista töistä maksettuja				erikoistöistä maks.								
	tuntipalkkoja		urakkapalkkoja		tuntipalkkoja								
	kaikkiaan	keskim. tunn.	kaikkiaan	keskim. tunn.	kaikkiaan	keskim. tunn.							
M a r k k a a j a p e n n i ä													
I	56,446	30	3 23	140,642	30	4 55	16,460	60	5 20	5,828	55	219,377	75
II	75,569	20	3 60	166,513	10	4 38	23,933	15	5 65	8,700	65	274,716	10
III	46,390	25	3 58	107,608	95	4 46	15,961	30	5 83	5,724	—	175,684	50
IV	75,145	80	3 62	152,127	45	4 67	21,552	95	5 47	5,875	75	254,701	95
Koko vuosi...	253,551	55	3 51	566,891	80	4 51	77,908	—	5 54	26,128	95	924,480	30

Tappio työntekijäin työtuntia kohden oli 1: 47 markkaa ja työpäivää kohden 11: 15 markkaa, vastaavat luvut v. 1936 olivat 1: 30 ja 9: 86. Lisäys johtui pääasiallisesti maaliskuun alussa korotetuista työpalkoista sekä osaksi myöskin villakankaiden hintojen noususta voimatta kummassakaan tapauksessa vastaavasti korottaa tuotteiden myyntihintoja. Tappioon sisältyy myös ylimääräisinä kuluina m.m. työtuvan lattioiden korjausmenoja n. 4,000 markkaa. Myöskin työtuvan huoneiston tilitysvuokra sisältyy työtuvan menoihin, vaikka n. 1/4 tilasta käytettiin työtuvan alaosaston toimintaa varten.

Tilausten hankinta ja tuotteiden myynti. V:n 1937 myynti nousi yli 200,000 markalla edelliseen vuoteen verraten. Suurin myynnin lisäys ilmeni yksityisten henkilöiden ja liikkeiden tekemissä ostoissa sekä hallimyymälän kautta tapahtuneessa tuotteiden myynnissä. Myöskin valtion laitosten, varsinkin sairaaloiden, ja suojeluskunnan sekä Lotta-Svärd yhdistyksen hankintoja oli enemmän kuin edellisenä vuonna, mutta kunnallisten laitosten tilaukset sen sijaan vähenivät.

Työtuvan valmistesta oli varsinkin riepumatoilla hyvä menekki ja niiden valmistamiseen tarvittiin n. kolmas osa koko työtuvan työntekijöistä. Matonkuteiden leikkaus- ja ompelutyötä suoritettiin myös työtuvan alaosastolla sekä huoltolautakunnan työtuvissa.

Toukokuun 21 ja 22 p:nä toimeenpannuissa myyjäisissä, jotka järjestettiin yhteisesti huoltolautakunnan työtupien kanssa, myytiin naisten työtuvan tuotteita yhteensä 55,011 markan arvosta.

Määrärahan käyttö ja tilinpäätös. V:n 1937 talousarvioon oli naisten työtuvan osalle merkitty 430,000 markkaa, josta käytettiin 372,713: 85 markkaa ja säästöä jäi 57,286: 15 markkaa. Kun työtuvan saatavat ja tavara-avarastojen arvo nousivat yhteensä 61,548: 55 markalla ollen käytetystä määrärahasta tämä osa sidottuna tavaraan, oli työtuvan todellinen tappio kertomusvuonna 311,165: 30 markkaa, johon sisältyy myös eräitä ylimää-

räisiä kuluja, joita varten ei anottu eri määrärahaa, koska työtuvan omat tulot riittivät niihin.

Myönnettyä määrärahaa lukuunottamatta oli työtuvalla kertomusvuonna tuloja 2,301,214: 35 markkaa, edellisenä vuonna 2,083,562: 30 markkaa; menot, työtarpeiden hankinta mukaanluettuna, olivat 2,664,911: 60 markkaa, edellisenä vuonna 2,299,992: 15 markkaa, joten tulot olivat 86.1 % kokonaismenoista kuten edellisenäkin vuonna.

Työtuvan varat joulukuun 31 p:nä 1937 laadittujen inventaarioluetteloiden mukaan olivat 1,392,429 markkaa.

Yksityiskohtaisemmat tiedot työtuvan tuloista ja menoista ovat seuraavat:

Tulot	Mk	Menot	Mk
Kaupungin myöntämä määräraha	372,713: 85	Johto- ja henkilökunnan palkat	306,256: —
Tuloja tehdyistä töistä:		Työ- ja kesälomapalkat	948,029: 05
kaupungin sairaaloille ...	115,831: 45	Sairausavustuksia	18,502: 30
huoltolaitokselle	64,441: 35	Vuokrat	96,500: —
kansakouluille	257,118: 45	Sähkö	30,315: 50
muille kaupungin laitoksille	137,588: 10	Halkokulut	8,300: —
puolustusministeriölle ...	97,537: 15	Siivous	2,602: 65
suojeluskunnalle	60,510: 90	Kaluston osto ja kunnossapito	20,599: 60
Lotta-Svärd yhdistykselle	54,383: 40	Työainekustannukset	1,145,923: 05
yksityisille sairaaloille ...	119,599: 60	Mallienvuokra	3,991: 50
valtion sairaaloille	53,074: 50	Ilmoitus-, lähetys- y.m.s. kulut	25,367: 05
muille valtion laitoksille .	8,902: 25	Hyvityksiä	50,754: 65
yksityisille laitoksille ja liikkeille	128,836: 45	Myyjäiskulut	3,978: —
käteisiä	476,517: 45	Sekalaiset kulut	3,792: 25
Vuosialennusta	39,147: 55	Tilisaatava	9,016: 60
Myyntiaitain myynti	327,691: 55		
Hallin myynti	360,034: 20		
Yhteensä 2,673,928: 20		Yhteensä 2,673,928: 20	

Tasetili osoitti seuraavat numerot:

Varat	Mk	Velat	Mk
Saatavia	53,090: 85	Nostettu kaupungin varoja v. 1918—36	10,037,168: 98
Varasto:		— v. 1937	372,713: 85
työtuvassa	532,311: 70		
hallissa	106,024: 50		
myyntiaitassa	157,369: 50		
Kalusto:			
työtuvassa	508,982: 95		
kansliassa	34,649: 50		
Tappio:			
edellisiltä vuosilta	8,706,288: 53		
v:iltä 1937	311,165: 30		
Yhteensä 10,409,882: 83		Yhteensä 10,409,882: 83	

Työtuvan alaosasto. Koska valtion apurahan turvin toimivia ammattikursseja ei kertomusvuonna aikaisemmin mainituista syistä järjestetty, esitti johtokunta kaupunginhallitukselle, että työtuvan alaosaston toiminta järjestettäisiin sellaisia ammattitaidottomia henkilöitä varten, joita ei voitu ottaa varsinaiseen työtupaan. Kaupunginhallitus hyväksyi esitykset.

Alaosaston toimintaa sekä kevä- että syyslukukaudella valaisevat lähemmin alla olevat tiedot:

Työntekijät. Alaosaston työntekijäin lukumäärä kunkin kuukauden alussa sekä heidän yhteenlaskettu työtuntimääränsä kunkin työkuukautena näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Työntekijöitä	Työtunteja	Kuukausi	Työntekijöitä	Työtunteja
Tammikuu	95	11,880. o	Lokakuu	1) 53	1,196. o
Helmikuu	100	11,534. o	Marraskuu	101	14,205. s
Maaliskuu	99	14,252. s	Joulukuu	113	18,479. s
Huhtikuu	156	23,088. o			
Toukokuu	133	16,649. s		Yhteensä	111,285. o

Työpalkat. Työntekijäin päiväpalkka 6-tuntiselta työpäivältä oli koko vuoden 18 markkaa eli 3 markkaa tunnilta. Kaikkiaan maksettiin työpalkkoja 334,525: 80 markkaa, mikä määrä jakautui eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Maksettuja työpalkkoja, mk	Kuukausi	Maksettuja työpalkkoja, mk
Tammikuu	35,638: 80	Lokakuu	3,588: —
Helmikuu	34,602: —	Marraskuu	42,614: 50
Maaliskuu	42,793: 50	Joulukuu	55,440: 50
Huhtikuu	69,611: 80		
Toukokuu	50,236: 70		
		Koko vuosi	334,525: 80

Koska työtuvan alaosastolla työskenteli enimmäkseen vanhoja naisia, jotka pystyivät vain yksinkertaisempaan ompelutyöhön, leikattiin ja ommeltiin siellä pääasiassa matonkuteita; mikäli työntekijät pystyivät suoritettiin tilaustöitä. Ne, jotka pystyivät urakkatyöhön, siirrettiin työtupaan.

Määrärahat, menot ja tulot käyvät selville alla olevasta taulukosta:

Alaosaston toimintapaikka	Toiminta-aika	Osanottajien lukumäärä	Myönnetty määräraha	Bruttomenot	Tulot	Nettomenot
Suvilahdenkatu 4	2/1 — 15/2	100	69,000 —	68,954 30	4,815 —	64,139 50
» »	16/2 — 31/2	100	150,500 —	130,098 30	12,019 25	118,079 05
Pohj. Esplanaadik. 37	17/3 — 31/5	80	89,000 —	73,699 80	5,480 65	68,219 15
Suvilahdenkatu 4	25/10 — 31/12	110	110,000 —	112,850 —	8,902 —	103,948 —
		Yhteensä	418,500 —	385,602 40	31,216 90	354,385 50

Säästöä jäi määrärahasta 64,114: 50 markkaa.

Ammattikurssit. Kuten edellä jo mainittiin ei ammattikursseja v:n 1937 aikana järjestetty. Ammattikurssien kalustojen arvo joulukuun 31 p:nä 1937 oli 73,696: 15 markkaa. Kalustoa käytettiin osittain työtuvan alaosastoilla.

1) Lokakuun 25 p:nä.

Loppukatsaus. Taloudellisen nousukauden johdosta sekä osaksi myös voimaan tulleiden uusien huoltolakien vaikutuksesta työtuvan toiminta kohdistui kertomusvuonna etupäässä sellaisten vanhempien naisten työttömyyden lieventämiseen, jotka eivät olleet tilaisuudessa saamaan työtä muualta, mutta kuitenkin työtuvassa ansaitsivat toimeentulonsa ja siten osaltaan vähensivät huoltolautakunnan avustuksia, joihin kaikki työtuvissa työskennelleet muuten olisivat olleet pakotetut turvautumaan.